תנ״ך · אחרונים · אור החיים · נביאים

ראשון לציון על שופטים

רבי חיים בן עטר

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

ראשון לציון על שופטים

רבי חיים בן עטר

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ראשון-לציון-על-שופטים/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611160902 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק יג 4
פסוק ג 4

פרק יג

פסוק ג

וירא מלאך ה' אל האשה וגו' ועתה השמרי נא וגו' כי הנך הרה וגו' ותבא האשה ותאמר לאישה וגו' ויאמר לי הנך הרה וגו' ויעתר מנוח וגו' ויאמר מלאך ה' וגו' מכל אשר אמרתי וגו' מכל אשר יצא וגו'. קשה אומרו הנה נא מהו נא דמשמע עתה היא עקרה ולא קודם וזה יוכחש מסיפיה דקרא דולא ילדת ב' למה האריך לומר ג"כ לא ילדת למאי נ"מ ומה גם דאעיקרא דדינא כל זה מיותר מה לי עקרה או לא היתה עקרה זה אינו מעלה ומוריד לצווי זה עוד מהו אומרו והרית וגו' פשיטא דלא ילדה עד דמעברא ג' מהו מלת ועתה ומהו מלת נא דהכי הו"ל למימר ועתה השמרי ואל תשתי וגו'. ד' למה חזר לומר עוד כי הנך הרה וכבר ידעה בזה. ה' מה היא הכונה באומרו והוא יחל להושיע ואם נאמר כי בשורה קא מבשר לה שיהיה לה בן כזה אין זה מקומו אלא למעלה והכי הו"ל למימר והרית וילדת בן וגו' שהוא מקום הבשורה ולא אחר הצואה ו' למה האריכה לספר כל כך האשה לבעלה איש האלקים וכו' ומראהו וגו' ולא שאלתיהו וגו' ואת שמו לא הגיד לי ולמה תשאל לו מקומו דקאמרה ולא שאלתוהו ולמה גבי שמו אמרה לא הגיד וגבי אי מזה הוא אמרה לא שאלתיהו. ז' למה כשספרה לבעלה לא אמרה לו מה שאמר לה המלאך הנה נא את עקרה ולא ילדת וגו' ומורה לא יעלה על ראשו והוסיפה בדבריה עוד כי נזיר אלהים וגו' עד יום מותו מה שלא אמר לה המלאך אל האשה ומה גם שלא ראינו שהוסיף ולא אמר שום חידוש המלאך כאשר בא פעם ב' אל מנוח כי אם דברים הראשונים שאמר אל האשה ואדרבה הניח מלומר כל הדברים אשר אמר אל האשה. ח' למה אמר מעיקרא בדרך כלל מכל אשר אמרתי אל האשה ואחר כך פי' מכל אשר יצא מגפן היין וגו' דהיינו הך. והנראה לישב מה שהקשינו מה הוא או' נא וגו' נקדים מה שפסק מרן ז"ל בשולחנו ה' נדרים סי' רכ"ח ס"ב וז"ל נדר על דעת חבירו אין מתירין לו אלא א"כ הודיעו וכתב הט"ז דהודיעו פי' שיהיה רצונו בכך דאי להודע' מצד עצמה הגם שלא היה ממנו הנאה צריך להודיעו מפני החשד ע"כ. וכתב עוד הריב"ש סי' קס"א דההיא דגמרי' מיתרו היינו נמי שהיה למשביע ג"כ הנאה כענין דיתרו שהיתה לו הנאה ותועלת והגם דהש"ך דחה להההיא דהשבועה היתה לתועלת חבירו דלא בעינן שתהיה לתועלת כל שהיא בשביל טובה והביא ראיה לדבריו מהרא"ש והטור ונ"ל דאה"נ הגם דליכא תועלת למשביע אי איכא טובה לא מצי להתיר עד שיודיעינו ויתרצה לו לרצונו ובעינן תרתי ידיעתו ורצונו משא"כ אם לא היה לתועלת המשביע אלא מצד שהשביעו על דעתו בשביל טובה שעשה לו אז לא בעינן ברצונו אלא שיודיענו לחוד והגם שלא

ירצה שיתירנו לנדרו עכ"ז בעל כרחו מתירין לו וכן נמי משמע מדברי הריב"ש דקאמר באמצע הדברים וז"ל היה לנו לומר אלא מדעת ורצון כל הקהל כו' הא ליתא שלא נאמר זה אלא במי שבשעת שבועתו נתכון לתועלת חבירו דומיא דמשה כו' ע"כ א"כ משמע מדברי הריב"ש דלענין רצונו קאמר. שמעינן מהכא דבהיכא דאיכא הטבה לנשבע והוא לתועלת המשביע לא מצי למיעבד התרה כי אם ברצונו של המשביע ולא מהני הודיעה לחוד ובזה נבא אל המכוון דהכא חשש המלאך דהגם שתאמר האשה אמן ותקבל עליה נזירות זה שלא תאכל מכל אשר יצא מגפן היין עדיין תוכל להתיר ולהנחם ולהתחרט ומעץ הגפן אכול תאכל לזה עבד מלתא דלא שייך להתיר נדר זה דהיינו דאינו נותן לה הילד היולד כי אם אדעתא דהכי וזו היא הטובה שמקבלת ונודרת ודמיא למשה ממש ומשום דהנאה זו איכא למידחי ולמימר דליכא הנאה נכרת כהא דמשה שמא תאמר האשה בעת אשר דבר אליה המלאך מעוברת הייתי ועדיין לא הוכר העובר דהיינו בתוך החדש ואפי' בתוך שלשה חדשים לא מינכר ואנן בעינן הנאה נכרת לזה אמר לה המלאך דע כי עתה עדיין אתה עקרה ואין לך הריון עד שתקבלי עליך כך וכך וזהו או' הנה נא עתה אתה עקרה ועדיין תאמר מי יאמר שכן לזה סיים ואמר ולא ילדת מימיך שתאמר כי עתה אתה מעוברת כמנהך ומימיך לא ילדת ואוקמך אחזקתך וא"כ לא היה מספיק באומרו עקרה דדילמא כבר הופקדה לזה אמר ולא ילדת ואחזקתך קיימא וזהו אומרו והרית וילדת דמחדש תתעבר. ועוד ירמוז אומרו הנה נא את עקרה לתת טעם למה הניח המלאך מלדבר זה לבעלה ודברו לאשה ואינו דרך ארץ לזה אמר לה את עקרה שהעקרות בא מצדך ולא ממנוח והטובה והנאה בך שייכא ולא במנוח דאיהו מצי למינסב אחריתי ויוליד משא"כ את שאת עקרה הגע עצמך שתנשאי לאחר מי יסיר ממך העקרות ובזה הויא הנאה והטבה כמצטרך דלא מצית למיעבד התרה. ועדיין איכא למימר דמתירין לה כאשר תתחרט כו' דאי משום טובה בהודעה לחוד סגי הגם שלא ירצה ולגבי שמיא לא בעי הודעה כי הכל גלוי וידוע ואם כן שפיר מצוה להתיר נדר זה כל עוד שלא ידענו דאית תועלת למשביעים לזה אמר בסוף דבריו כי נזיר אלקים ויש תועלת לעשות רצונו יתברך המדירה ועוד תועלת גדול שהוא יתחיל להושיע את ישראל כו' ואין לך תועלת גדולה מזו הצלת ישראל מיד האויבים ובזה לא מצית למיעבד התרה כלל כי אם מרצוני ואומר ועתה השמרי נא רמז לה דמעתה נאסר לה שתיית יין דאי לא תימא הכי דילמא לא תדע האשה זמן הריונה ותבא לידי מכשול לזה אמר לה שמעתה תשמר וזהו נא ר"ל עתה. ונראה עוד דבאותו מצב שהיה מדבר עמה המלאך היתה הטיפה במעיה עומדת או ליפסד ולהסריח או להתרקם ממנה העובר ולזה אמר לה הנה נא את עקרה שעדיין אותה

הטיפה לא התחילה להתרקם וזהו והרית וגו' ואחר שאמר לה השמרי נא וגו' וקבלה אמר לה הנך הרה תוך כדי דיבור התחיל להתרקם העובר וזהו טעמא דקאמר הנך הרה ודוק. ואומרו כי נזיר אלקים יהיה הנער נראה כפי הפשט קודם כל דבר דחשש המלאך שמא תטעה האשה לאסור על עצמה כל ימיה לעולם שהרי לא תדע לה זמן לזה סיים למילתיה לומר כי הנך הרה פירוש טעמא דקאמינא לך זההוא מטעם כי הנך וגו' לזה כל עוד שהוא במעיך אל תשתה כי קדוש שרוי בתוך מעיך אל תאכל כל טמא. ובמס' נזיר דף י"ד ע"ב איתא וז"ל ושמשון לאו נדור הוא והא כתיב כי נזיר אלקים יהיה הנער ההוא מלאך קאמר ליה פי' רש"י והכתיב כי נזיר וגו' קס"ד דמנוח קאמר להא מלתא דהוה ליה נדור כו' ע"כ באמת דברי רש"י אין להם הבנה לכאורה אנן קא חזינן דמלאך קאמר להו בהדיא והתו' כתבו וז"ל וקס"ד שהמלאך היה אומר לאביו להזהירו כשיולד כו'. פי' ואע"ג דמלאך לא אמר כי נזיר אלקים אלא אל האשה ולא אל מנוח כלל להיות כי פשיטא דלא שייך להדיר את הבן אלא אביו ולא האשה לזה לא חש לפרושי והיא תאמר למנוח משם המלאך. ולפי' התו' אתי שפיר אלא לפירוש רש"י קשה ואין לומר דרש"י ג"כ לזה יכוין כפי' התוס' דלא משמע כן מדבריו דקאמר דמנוח קאמר להא מלתא וזה פשוט והיה נראה לכאורה לומר דהא דקאמר רש"י דמנוח קאמר להא מלתא היינו כי נזיר אלקים שבפסוק האמור בדברי האשה ובזה אפשר דהכי קאמר דבתוך דברי האשה סיים בעלה ואמר כי נזיר אלקים והדירו בנזיר ודחה הש"ס דלא דהא דברי המלאך הוא דקא אמרה האשה כאשר אמר לה המלאך כי נזיר וגו' אמרה היא ג"כ. אלא דזה כיון דקא מסיים קרא כי נזיר אלקים יהיה הנער עד יום מותו לא שייך למימר דמנוח קאמר ליה משום דהא דאמרינן האיש מדיר את בנו בנזיר היינו דוקא כל עוד שהוא ברשותו ולא כשיגדיל:

תושלב"ע